

НАПРЯМ 6. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-252-7-19>

Юрків Руслан Русланович

доктор філософії,

доцент кафедри економіки та публічного управління

Львівського національного університету імені Івана Франка

ІНСТИТУЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

На теперішній час забезпечення підприємств України належними обсягами фінансових ресурсів є одним з найважливіших напрямів активізації інвестиційної діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання [1], зокрема, суб'єктів малого підприємництва [2]. Можливості такого забезпечення відображаються у процесі реалізації фінансового потенціалу підприємств [3], який є важливим складником потенціалу стійкого економічного розвитку бізнес-структур [4]. Ці обставини зумовлюють значущість фінансового потенціалу суб'єктів підприємництва та викликають необхідність його ретельного оцінювання [5].

Загалом, сучасні тренди у глобальному фінансовому просторі дають підстави стверджувати про зростання ролі інституційного регулювання бізнес-процесів при одночасному забезпеченні з боку держави конкурентних засад підприємництва. Водночас в Україні ці проблеми особливо актуальні з огляду на деструктивні чинники формування й реалізації фінансового потенціалу власне у частині проблем його спрямування на інвестиційні цілі. Упродовж років незалежності органами державної влади й управління ухвалювалась значна кількість нормативних документів, якими було затверджено програми та стратегії, спрямовані на підвищення ефективності

інвестиційної діяльності підприємств. Втім більшість з них не вдалося реалізувати, що і зумовило спад інноваційної активності у бізнес-секторі через дефіцит інвестицій у високі технології й проривні рішення. Це зумовлює необхідність активізації наукових пошуків в частині нагромадження й реалізації відповідного фінансового потенціалу бізнес-структур.

На наш погляд, інституційні основи формування й реалізації фінансового потенціалу інвестиційної діяльності складають формальні та неформальні інститути. Однак, вважаємо за доцільне розглянути при цьому характер впливу й особливості безпосередньої дії цих інститутів у процесі реалізації фінансового потенціалу з акцентом на суб'єктах малого бізнесу.

З-поміж формальних інститутів в Україні варто виділити:

– законодавство України та нормативно-правова база в цілому у цій сфері;

– інститути регулювання, тобто органи державної влади і управління, які тою чи іншою мірою впливають на інвестиційні процеси та їхнє фінансове забезпечення, зважаючи на специфіку малого підприємництва.

Відзначимо, що у контексті створення й роботи формальних інститутів (інститутів регулювання, що діяли та діють зараз, як підпорядкованих профільним міністерствам, так і самостійних, а також нормативно-правової бази) було допущено низку прорахунків, які призвели до таких проблем, як:

– неузгодженість й неналежний рівень нормативно-правової бази, що певною мірою підривало правовий фундамент функціонування усієї системи та порушувало її цілісність, а відтак, обмежувало дієвість;

– формальний характер створення та функціонування інститутів регулювання у зв'язку із нечіткістю функцій та завдань, що знижувало ефективність;

– дисбаланси у використанні інструментів організації роботи та обмеженість повноважень органів регулювання;

- відсутність єдиної стратегічної візії напрямів вирішення проблем стимулювання формування фінансового потенціалу й інвестиційної активності малого бізнесу.

Своєю чергою, неформальними інститутами, які мають суттєвий вплив на процес реалізації фінансового потенціалу суб'єктів малого підприємництва в Україні, є:

- рівень сприйняття й підтримки інновацій та інвестицій як основи розвитку підприємницьких ініціатив та вирішення поточних проблем й покращення якості послуг серед громадян і бізнесу;

- цифрова культура, психологія, інноваційне мислення;

- досвід, традиції організації інвестиційної діяльності;

- можливості поширення інформації у суспільстві та рівень його інтегрованості у використання інновацій;

- готовність до цифровізації продуктів і послуг та необхідності забезпечення фінансування інвестиційних процесів на основі диверсифікації та з використанням нових можливостей цифровізованого фінансового простору.

Урядом України було реалізовано й сьогодні реалізуються ініціативи, орієнтовані на формування цифрової грамотності та розвиток цифрових компетентностей, що необхідно для малого бізнесу у нинішніх реаліях. Тому підходи до удосконалення інституційних основ в частині інтенсифікації використання регулюючого потенціалу неформальних інститутів повинні передбачати наступне:

- формування суспільної думки щодо безальтернативності побудови в Україні інноваційної моделі розвитку, позитивного іміджу інвесторів та інновацій серед громадян і бізнесу, зокрема, якщо йдеться про зовнішні інвестиції та іноземний капітал, який може стати вагомим джерелом формування фінансового потенціалу;

- інтеграція регіонів й їхнього інноваційного потенціалу у єдину інноваційну систему з національною самобутністю й чіткою визначеністю пріоритетів розвитку;

- проведення заходів з популяризації наукової та винахідницької діяльності серед молоді, виховання творчого мислення та позитивного ставлення до інвестицій;

- сприяння поширенню інформації у суспільстві щодо використання інновацій, появі найсучасніших розробок тощо;
- удосконалення нормативно-правової бази у напрямі регламентації механізмів впливу на неформальні інститути, зокрема в епоху цифровізації економіки та суспільства;
- врахування проблем впливу інноваційної та інвестиційної культури, інноваційного мислення громадян, цифрової грамотності, ділових навичок на успішність реалізації фінансового потенціалу малого бізнесу у напрямі інвестицій у пріоритетні заходи для конкретної фірми;
- адаптація специфіки культури, психології й традицій бізнесу задля одержання певних конкурентних переваг України у процесі імплементації Угоди про асоціацію із ЄС.

Водночас вважаємо за доцільне акцентувати особливу увагу на аспектах цифровізації бізнесу, а також на нових трендах формування фінансового потенціалу інвестування малих підприємств в умовах діджиталізованої економіки та суспільства. При цьому зазначене має відношення як до формальних (адже органи державної влади мають стимулювати цифровізаційні процеси й модернізувати нормативно-правову базу), так і до неформальних інститутів (цифрова культура, нова бізнес-ментальність тощо, про що було зазначено детально вище).

Література:

1. Дропа Я., Петик М. Про особливості мобілізації фінансових ресурсів аграрними підприємствами України. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2020. Вип. 59. С. 152–162.
2. Ванькович Д., Кульчицький М. Стратегічні орієнтири фінансового забезпечення розвитку малого інноваційного підприємництва в Україні. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 3(60). С. 53–64.
3. Нонік В. В., Полчанов А. Ю. Фінансовий потенціал як економічна категорія. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 17. С. 5–9.
4. Yemelyanov O., Kurylo O., Petrushka T. Methodological principles of evaluating economic potential of industrial enterprise sustainable development. *Scientific Bulletin of Polissia*. 2018. vol. 2(14). p.141–149.
5. Бондар О. А., Куліков П. М., Капінос О. М. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економічний вісник*. 2017. № 4. С. 161–165.